1.12.2021

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

FINNISH LAPLAND TOURIST BOARD RY:N LAUSUNTO LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ TARTUNTATAUTILAIN JA LIIKENTEEN PALVELUISTA ANNETUN LAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA
HE 226/2021 VP

Finnish Lapland Tourist Board ry (Lapin Matkailuelinkeinon liitto) kiittää mahdollisuudesta lausua liikenne- ja viestintävaliokunnalle tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Lakien väliaikaisten muutosten voimassaoloaikaa esitetään luonnoksessa jatkettavan 30.6.2022 saakka. Sekä Suomessa, että maista, joista tänne matkustetaan, on kuitenkin jo laaja rokotekattavuus ja se kasvaa edelleen. Suomessa kaikilla yli 12-vuotiailla on ollut mahdollisuus ottaa rokotesarja halutessaan. Jos tästä huolimatta nähdään välttämättömänä jatkaa säännöksiä, joilla rajoitetaan laajasti oikeutta harjoittaa elinkeinoa ja oikeutta työntekoon tulee matkailualalle ja muille toimialoille, joiden harjoittamista rajataan, suunnata taloudellista tukea niin kauan kuin rajoituksia on voimassa.

Jos lakien voimassaoloaikaa päätetään jatkaa, tulee niiden olla voimassa vain välttämättömän ajan eikä varmuuden vuoksi. Lakiluonnoksen taustatiedoista käy ilmi, että THL on 1.11.2021 sosiaali- ja terveysministeriölle antamassaan lausunnossa arvioinut säännösten voimassaolon olevan tarpeellista 30.4.2022 saakka. Matkailun kannalta tämä on myös ulkomaisten matkailijoiden talvikauden päättymisajankohta, jolloin rajoitukset pysyisivät samana talvikauden ja kesäkautta tarkasteltaisiin kokonaisuutena, jos tilanne keväällä niin vaatisi. Lapin matkailuelinkeinon liitto näkee, että jos rajoituksia jatketaan, tulee niiden voimassaolon päättyä 30.4.2022.

Pidämme tärkeänä, että tilannetta seurataan ja arvioidaan jatkuvasti, jotta rajoituksista voidaan luopua heti, kun se on mahdollista. Lainsäätäjällä on perustuslain velvoittama aktiivinen toimintavelvoite, minkä perusteella lainsäätäjän on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin lain kumoamiseksi, mikäli välttämättömyysedellytys ei täyty.

Maahantulon säännökset

Maahantulon säännösten osalta tartuntatautilain väliaikaiset muutokset edellyttävät maahantulijoilta joko todistusta saadusta covid-19 rokotussarjasta, sairastetusta covid-19 taudista tai negatiivisesta covid-19-testistä. Maahantulijoiden, jotka esittävät saapuessaan negatiivisen testitodistuksen tulee käydä toisessa testissä 72–120 tunnin kuluessa maahantulosta.

Toista testiä perustellaan lain valmistelussa laskelmilla siitä, minkä verran jatkotartuntojen riski laskee eri ajankohtina otetulla testillä. Nämä vaikuttavuuslaskelmat on tehty ennen laajaa rokotekattavuutta eivätkä ne näin ollen kuvaa nyt tai keväällä 2022 vallitsevaa tilannetta. Nyt kun rokotekattavuus on korkea sekä Suomessa, että useimmissa matkailun lähtömaissa on maahan saapuvan rokottamattoman henkilön tartuntariski matalampi. Riskien ollessa pienempiä, ei

terveydenhuollon rajallisia resursseja tulisi käyttää todistusten tarkastamiseen ja ennen kaikkea toisen testin tekemiseen. THL on lausunnossaan tuonut esille, ettei tässä epidemiatilanteessa ole enää ihmisten hengen ja terveyden suojeluun perustuvaa välttämättömyystarvetta toiselle testille ja että toisen testin kautta löytyy enää niin pieni määrä tartuntoja Suomeen saapuneiden keskuudessa, ettei niillä ole mitään todellista merkitystä epidemian suunnalle Suomessa. Lapin matkailuelinkeinon liitto esittää, että toisesta testistä 72–120 tuntia maahantulon jälkeen luovutaan koska se ei merkittävästi vähennä jatkotartuntojen riskiä.

Maahantulon säännökset koskevat esitysluonnoksessa vuonna 2006 tai aikaisemmin syntyneitä. Käytännössä tämä tarkoittaa vuoden 2022 aikana 16 vuotta täyttäviä ja vanhempia. Alkuvuodesta valtaosa vuonna 2006 syntyneistä on vielä 15-vuotiaita. Kaikissa maissa ei kuitenkaan vielä anneta kahta rokotetta alle 18-vuotaille. Esimerkiksi Iso-Britanniassa 12–15-vuotiaille annetaan toistaiseksi vain yksi rokotus ja 16–17-vuotiaillekin on vasta lokakuussa alettu antamaan toinen rokote. Loppuvuoden 2021 osalta on jo nähty satojen Lapin matkojen peruutuksia, koska perheissä on nuoria, jolla ei ole ollut mahdollista saada täyttä rokotesarjaa. Rokotuksia tulisi edellyttää vain niiltä, joilla on ollut todellinen mahdollisuus niiden ottamiseen. Lapin matkailuelinkeinon liitto esittää, että lain ikärajaksi tulisi syntymävuoden sijaan määritellä vähintään 16 vuoden ikä.

Jos maahantulon säännöksiä jatketaan, on edelleen tärkeä selkeyttää viestintää niistä. Matkailijoiden on edelleen vaikea löytää selkeää tietoa maahantulon edellytyksistä ja epävarmuus saa monet perumaan matkasuunnitelmansa Suomeen. Monet sellaisetkin asiakkaat, jotka esim. rokotusten ansiosta saisivat matkustaa Suomeen, eivät uskalla varata matkaa epäselvien säännösten takia. Lapin matkailuelinkeinon liiton ja Lapin kauppakamarin lokakuussa 2021 tekemän kyselyn mukaan 82 % matkailuyrityksistä on menettänyt kauppaa siksi, että Suomen matkustuslinjauksista on ollut epävarmuutta.

Ravitsemusliikkeiden, muiden palveluiden ja henkilöliikenteen toiminnan rajoittaminen

Ravitsemusliikkeiden, muiden asiakaspalvelutilojen ja henkilöliikenteen rajoittamisen osalta pidämme tärkeänä, että huomioidaan toiminnan todellinen luonne ja sen muodostama riski tartunnoille. Esimerkiksi ruokaravintoloissa asiakkaat istuvat pöydissä omissa seurueissaan eikä suurta riskiä tartunnoista ole. Tällaista toimintaa tulisi rajoittaa vähemmän kuin palveluja, jossa asiakkaat eri seurueista ovat lähempänä toisiaan.

Esitysluonnoksessa ehdotetut muutokset pykäliin 58 f § ja 58 g § ovat kannatettavia, koska absoluuttinen ilmaantuvuusraja ei ole enää relevantti kriteeri rajoituksille ja tärkeämpää on tehdä rajoituksia vain, jos alueella on merkittävä riski tartuntojen leviämiseen, joka aiheuttaa sairaanhoidon ylikuormittumisen. Silloinkin on arvioitava, muodostavatko rajoitettavat palvelutilat riskin tartuntojen leviämiselle vai leviävätkö tartunnat muualla kuten esim. koulussa tai rajatulla työpaikalla.

Koronapassi

Koronapassin käytön jatkamisella on tarkoitus mahdollistaa palveluiden täysimääräinen toiminta, vaikka voimassa olisi viranomaisten asettamia velvoitteita ja rajoituksia. Tämä on hyvä periaate ja Lapin matkailuelinkeinon liitto näkee koronapassin käytön jatkamisen hyvänä myös matkailuyritysten toiminnalle, jos rajoituksia on välttämätöntä jatkaa. Rajoitusten asettamisessa on kuitenkin tärkeää huomioida palvelujen luonne, kuten yllä on kuvattu. Rajoituksia tulee asettaa vain silloin, kun se on välttämätöntä ja oikeasuhtaista.

Matkailualan näkökulmasta on tärkeä huomioida, että monissa palveluissa on asiakkaina myös muita kuin EU-maiden kansalaisia. Myös heidän todistuksensa tulee pystyä tarkistamaan. Koronapassiin pitäisi hyväksyä kaikki samat todistukset, jotka oikeuttavat maahantuloon. Muuten niiden yritysten, joilla käy EU:n ulkopuolelta tulevia matkailijoita asiakkaina ei ole mahdollista käyttää koronapassia, vaan ne joutuisivat rajoittamaan toimintaansa voimassa olevien viranomaisrajoitusten mukaisesti. Lakiesitykseen on lisätty kuntien velvollisuus myöntää EU:n digitaalinen koronarokotustodistus kunnan asukkaille, jotka ovat saaneet rokotukset kolmansissa maissa. Tämä ei kuitenkaan koske matkailijoita. Heidän osaltaan on vaarana tilanne, jossa he rokotustodistuksillaan pääsevät maahan, mutta eivät pääse ruokailemaan ravintoloihin, jotka edellyttävät koronapassia. Myös EU- ja Schengen maisen ulkopuolelta tulevien matkailijoiden rokotus- testi ja sairastetun taudin todistukset tulee hyväksyä koronapassiin tai siihen rinnastettavana todisteena.

Pidämme tärkeänä, että työnantajat voisivat halutessaan varmistua työntekijöiden rokotesuojasta esimerkiksi yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työnantajalla tulisi olla mahdollisuus siirtää rokottamaton työntekijä sellaisiin tehtäviin, jossa lähikontakteja ei ole ja näin ollen tartuntavaara on pienempi. Tämä antaisi työnantajalle mahdollisuuden huolehtia työsuojeluvelvoitteestaan.

Aikataulu- ja reittitiedoista ilmoittaminen

Pidämme hyvänä, että jatketaan joukkoliikenteen mahdollisuutta ilmoittaa muutoksista viisi päivää etukäteen normaaliajan 60 päivän sijaan. Tämä tuo joustavuutta sekä liikenteen kasvattamiseen matkustuksen kasvaessa, että liikenteen supistamiseen tilanteen niin vaatiessa.

Kunnioittavasti,

Nina Forsell
Toiminnanjohtaja
Lapin Matkailuelinkeinon liitto